

Kdybych byl kreacionistou, napsal bych to jinak

ANTON MARKOŠ

Úvahy nad knihou A. E. Wildera Smitha: Přírodní vědy neznají žádnou evoluci. Křesťanská akademie, Řím 1981.

Existuje a je součástí mnoha z nás představa objektivního světa, který je tady, hotový, s neměnnými přírodními zákony, nezávislý na nás. Rolí vědy v takovém světě je „odhalovat jeho tajemství“; tajemství jednou odhalené má jednoznačný výklad a kdo tento vědecky zjištěný fakt neuznává, je blázen a do vědy nepatří.

Existuje i jiná představa světa. Světa nekonečně mnohotvárného, který dává odpovědi podle toho, jakým způsobem se ptáme, a naše představa o něm je pak předivem naší zkušenosti, interpretací, kulturního zázemí. Přijmeme-li takovou povahu jsoucna, pak na základě stejných vědeckých fakt může vzejít plejáda paralelních, komplementárních světónáborů, které mohou koexistovat, mohou se i navzájem vylučovat. A přesto to s nimi není tak, že jeden z nich je ten pravý („vědecký“), zatímco ty ostatní jsou falešné. V tomto druhém světě mohou světónázory soutěžit a soutěží se navzájem oplodňovat, tříbit.

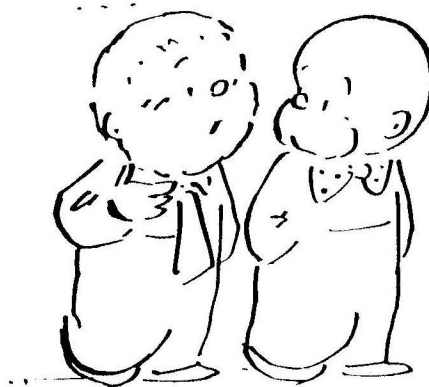
V takovém světě není dobré, ovládne-li jediná teorie na dlouhou dobu určitou oblast, jak se to stalo v případě darwinismu-neodarwinismu a biologické evoluce. Není na škodu, vynoří-li se konkurující koncepce, které přinutí neodarwinisty trochu víc se ohánět nebo i opustit privilegované postavení. Zdrojem mnoha inspirací by mohla být i koncepce kreacionistická. Musel by s ní ale přijít na trh někdo jiný než Wilder Smith.

Jaký svět nám to autor předkládá? Svět inertní (líné, netečné) hmoty, která nemá jiné vlastnosti než masu a trvání a ve které, je-li ponechána sama sobě, je jediným děním vzrůst entropie podle druhého principu termodynamiky, svět, ve kterém platí kauzální zákony. Jak vyplývá z textu, tuto karikaturu mechanického materiálního světa převzatou z poloviny 19. století nezpochybnuje ani jedna strana - neodarwinista, ani kreacionista. Liší se pouze v názoru, jak může povstat v takovém světě řád, jak vzniknou složité struktury. Neodarwinista (pro autora každý, kdo věří v evoluci) je ten, kdo předpokládá, že náhodné odchylky od rovnováhy, mutace, budou podchyceny (přírodním výběrem), nezaniknou. Kumulace takových výběrem prosetých drobných odchylek - mutací - v čase vede k vytváření struktur

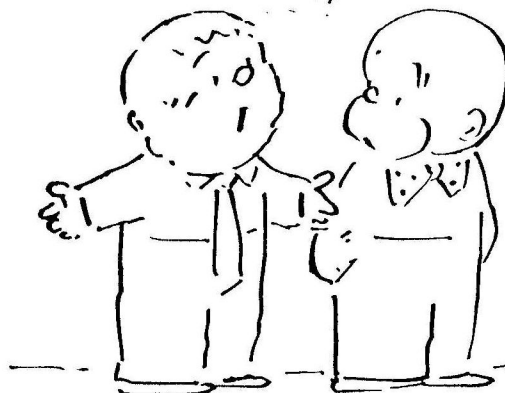
OBDIVUJI SE DÍLU
VELKÉHO KOSMICKÉHO
KONSTRUKTÉRA

POUZE JEDNA VĚC
MĚ MATE

PROČ DAL DUŠI
I VÁM, EVOLUCIONISTŮM?

Kresba Václav Hradecký

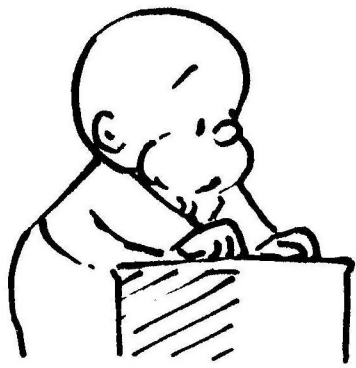
stále složitějších, strukturovaných, tedy s nižší entropií. (Mimořádně, základní pojmy molekulární genetiky a termodynamiky, které tuto argumentaci doprovázejí, jsou podány velmi svérázně.) Neodarwinista uznává, že celý proces je nesmírně nepravděpodobný, ale ne nemožný, zejména je-li k dispozici málo času.

Jaká bláhovost, volá Wilder Smith, copak někdo viděl kovový odlitek, aby se sám zformoval do tvaru motoru? Jistěže v něm vznikají spontánně odchylky od rovnováhy, ale opět zanikají, nekumulují se. Aby

POVAŽOVALI JSME
EVOLUCI
ZA PEČLIVÉHO
DĚLNÍKA

NIKOLIV,
KOLEGOVÉ!
JE TO
UMĚLEC!

A BOHUŽEL
ZNAČNĚ
NEZODPOVĚDNÝ
BOHÉM

Kresba Václav Hradecký

z odlitku vznikl stroj, říká, vedle hmoty a energie tady musí být ještě třetí, teleonomický člen: intelligence, design, know-how. Prostě konstruktér, v jehož hlavě projekt vznikne, v jehož dílně je připraven projekt a nástroje, a všechno dohromady vnutí hmotě tvar. Jestliže uznáme, že z kovového bloku samovolně stroj nevznikne, jak může inteligentní člověk věřit nesmyslu, že vznikly samovolně tak složité stroje, jakými živé organismy bezesporu jsou. A tak musíme v pozadí života uznat přítomnost Velkého Konstruktéra, který celé dílo vytvořil. Jestliže Velký Konstruktér, potom žádná evoluce - vzájemná podobnost živých organismů je prostě odrazem jednotného plánu, podobně jako všechny osobní automobily jsou si podobné, přesto nikdo nebude tvrdit, že jisté typy jsou předky či potomky jiných. Kromě této, dle mého názoru hlavní myšlenky díla (nic nového pod Sluncem), je kniha plná vědeckých nepřesností a VUMLovské rétoriky o důkazech proti evoluci (ty nejdůležitější nejsou podloženy citacemi), vše podáno s velkou redundancí.

Autor tedy sdílí s kritizovanými neodarwinisty společný svět, svět mechanického materialismu, ve kterém živé bytosti nejsou nic než stroje. A protože nikdo nepochybuje o tom, že smysl existence stroje je mimo stroj sám, je nutno předpokládat Velkého Konstruktéra: v jednom případě je jím Bůh, ve druhém Přírodní Výběr. A tohle všechno se sepíše v letech sedmdesátých a přeloží do češtiny v letech osmdesátých tohoto století. V době, kdy jsoucno přestává být hmotou. V době, kdy jsme si uvědomili, že tíha a trvání nejsou jedinými atributy jsoucího, že nežijeme v pasivním světě hodinového stroje, že celé jsoucno, od Vesmíru jako celku až po elementární částice, se skládá ze složitých systémů vzdálených od rovnováhy, systémů, které jsou schopny sebe-strukturace, zvyšování komplexity, evoluce. Tyto systémy, a živé organismy mezi ně patří, nejsou stroje, jsou výsledkem vlastností inherentních jsoucímu, a tedy i jím samotným. Z Chaosu může vzniknout Řád, to věděli již staří Řekové, a my tuto skutečnost znovu po staletích objevujeme. Sub specie tohoto poznání je třeba kritizovat mechanické neodarwinis-

ty, stále ještě bojující svůj nekonečný zápas s druhým zákonem termodynamiky.

Kreacionista má dle mého názoru dnes dvě možnosti:

1. Buď věří, že svět byl stvořený podle předem existujícího podrobného plánu, a podobný stroji funguje nezměněn. Stvořitel tohoto světa je podobný geniálnímu inženýrovi, který vše předvídal, a ví o všem, co se kde v jeho machině moudrě děje. Takový svět nepotřebuje evoluci, nelze dokonce ani zjistit, zda byl stvořen před chvílí nebo před miliardami let. Takový svět je přehledný, chová se předvídatelně jako hodinový stroj, a proto je i poznatelný. lze z něho dešifrovat, jak vypadal Stvořitelův plán, podle něhož byl sestaven. Nepředvídatelné věci jsou předmětem zázraku - vstupu Stvořitele do chodu jeho díla. V takovém světě neexistuje svobodná vůle a pokud ji nějaká bytost přece jen má, je to proto, že dostala od Stvořitele duši, dar nikoli z tohoto světa.

Kreacionista tohoto ražení je světem o sobě, věří dogmatům, které nepotřebují důkaz právě proto, že jsou články víry. Podlehne-li pokušení, vystoupí z tohoto světa, začne polemizovat s ne-kreacionisty a dokonce jejich jazykem se pokouší dokazovat dogmata svého světa, vznikne groteska typu knihy Wildera Smithe.

2. Kreacionista může ale pojmout jsoucno jako akt takového stvoření, při kterém Stvořitel vtělil do svého díla kus své povahy - stvoření je pak jeho zjevením. A tvořenému pak náleží nejen objektivita, nýbrž i svébytnost, samovztlačnost - subjektivita. Dílo Stvoření nebylo aktem jednorázovým, ale je stále probíhajícím dějem. Svěbytnost znamená, že Tvůrce rezignoval na pravomoc vědět o každém detailu, řídit každý pohyb atomu. Rezignoval na vševědčinnost i co se týká předvídatelnosti událostí. Slovem, je moudrý, ne vševědčící, a moudrost není ve znalosti každé banality. Stvořením a zjevením Stvořitele je tedy sebe-formující Vesmír.

Koncept sebe-formujícího jsoucna ovšem dnes nemusí být pouze majetkem kreacionisty. Na této platformě se sejde s vědci, kteří mají jiné zázemí, může se s nimi zapojit do nádherného procesu poznávání a může tak přispět k re-kreaci hodnotového světa naší civilizace. Kéž by nakladatelství Křesťanská akademie napomohlo k formování takových osvícených lidí